

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 параЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cetigné (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 17. априла.

Исход Отранта, близу талијанске обале, аустријска подводна лађа потопила је француску оклопљену крстарицу „Леона Гамбету“.

Ова вијест болно погођа нарочито Црну Гору, јер је тај губитак сјајна и славна француска флота у тријемну вршећи узвишену мисију ослобођења Јадранског Мора од аустријског насиља. Жалимо жртве као своју рођену браћу, као синове своје отаџбине.

Према вијестима из Рима, на западноме бојишту отпочела је најкрвавија битка овога рата. Наши савезници Французи, Енглези и Белгијанци улажу сву енергију да сатру противника.

И на Карпатима је отпочела нова битка.

Прољеће појачава активност на свима фронтима.

Крој се судбина царевинама и народима.

Хегемонији њемачко-аустријској изриче се пресуда.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потапов примио је ова службена саопштења:

Петроград, 15. априла у 9:35 у вече. 14. априла појачана је активност непријатељских одреда у правцима Тилзит—Шавли и од Јубурга па на више уз Њемен. Западно од Њемена и ријеке Шешупи дошло је до повољних сукоба за нас код Калварије. Под Осовцем траје артиљеријска борба.

Сјеверно од Нарева Нијемци су изводили у јутро 14. априла нападај дуж једне и друге обале ријеке Оржице. Те смо нападаје успјешно одбили, а у рејону мјеста Јединорожец дошло је до бајонетске борбе. Западно од Млавске железничке пруге такођер смо одбили покушаје њемачких предњих трупа, које су хтјеле продријети напријед.

У Карпатима, у рејону Ужочког прелаза, одбили смо 13. и ноћу на 14. априла појединачне, али врло жестоке непријатељске нападаје на висове сјевероисточно од мјеста Бутла. Непријатељ је претрпио особито велике губитке код наших жичних ограда.

У Стријском правцу наставља се упоран бој. У рејону јужно од Козјовке непријатељ је 13. априла јуришао на фронт Козјовка—Головцево, који смо ми заузели, али смо успјешним бајонетским контра-нападима одбацили противника.

Кад ће пасти Дарданели?

— Утврђења се не освајају само помоћу флоте —

Лондонски „Тајмс“ пише:

И ако за овај мах има мало новости о Дарданелима, са поморског гледишта сав је интерес на њих усредсређен, и ускоро ће они постати интерес и са гледишта сувоzemне војне. 6. марта званично је објављено да је код Дарданела прикупљена већа сила како поморска тако и сувоzemна, што је значило да су се припремале комбиноване операције које су се убрзо имале претвинути у дјело. Још од првог тренутка, кад је 6. фебруара флота стала бомбардовати спољашња утврђења, било је јасно да она не може ништа учинити, ако не буде потпомогнута сувоземном војском. Цијела нам наша историја показује

да, кад год смо били у рату, комбинована радња флоте и сувоземне војске била је неопходно потребна, шта више, по неки пут чак и прије него се обезбиједило господарство мора. Наша нас историја такође учи да је риветко кад једна слабија флота затворена у своја пристаништа, као сада њемачка флота у Сјеверном Мору, смјела ухватити се у коштац с једном јачом флотом која је стајала према њој спремна за борбу. Разумије се по себи да овакве операције какве се сада припремају, не смију се покушати прије него поморске комуникације буду сасвим обезбјеђене. У нашем случају, пак, и ако је непријатељева флота још неначета, па чак и у материјалном смислу и јача, него што је била почетком рата, ипак за све практичне потребе енглеска флота у Сјеверном Мору, и француска флота у Јадранском Мору сасвим су дорасле да заштите поморску комуникацију. С друге стране савезници немају шта да се боје турске флоте која није у стању успјешно противу њих дјествовати. Нападајући на Дарданеле, они имају да рачунају само с оним отпором на који ће наићи на лицу мјеста, а који ће, ваља признати, бити страховит.

Наша нам историја пружа многобројне примјере о удруженој радњи флоте и војске, која је била крунисана успјехом, премда у историји најчешће примјера и таквих покушаја те врсте који су остали без успјешни. За успјех се тражи потпуна сагласност и хармонија између поморске и сувоземне команде и тачно извршена подјела посла, тако да се увијек зна када има да дјествује флота, а кад опет војска. У свим тим операцијама треба разликовати три фазе. Прва припремна фаза, кад дјествује само флота. Друга фаза, кад флота и војска дјествују заједно и кад је главни задатак обезбиједити искрцавање трупа. Трећа фаза, кад настају чисто војне операције, и кад флота има да штити само поморске комуникације. До сада код Дарданела, ми смо били још увијек у претходној фази, кад је морина артиљерија имала да припреми напад са сува. Да ли је тај напад довољно припремљен, још је рано говорити. Вријеме је било врло неподесно, али на том мјесту, у ово доба године, то се могло и очекивати. У другој фази биће главна ствар избрати тачку на којој ће се искрцавање извршити. Ако се не буде могло наћи подесно пристаниште, моћи ће се наћи бар какво заклоњено мјесто гдје је мирно море и гдје је лађама с тога лако пристајати. У том ће погледу савјети и упутства маринских официера бити драгоцени. Ако би непријатељ покушао да се одупре искрцавању наших трупа, наша је артиљерија тако силна да ће сломити сваки његов отпор.

Треба имати увијек на уму, да бомбардовање утврђења, која бране улазак у мореузине, има више моралан значај него који други. Утврђења се, по правилу, узимају са сува. Због тога је неопходно потребно да се има на расположењу довољно јака сувоземна војска. Све операције ове врсте које су пропале — пропале су с тога што сувоземна војска није стигла гдје и кад треба. На пр. у француско-пруском рату француска диверзија у Балтичком Мору није успјела с тога, што се у

последњем тренутку нашло да се од сувоземних трупа ништа не може одвојити за тај посао. Француска је имала господарство мора, али није била у стању да се тиме користи. Савезници се данас не налазе у том положају у ком је некада била Француска. Они имају господарство мора, и у стању су да се њиме користе.

Борбе на западном фронту

Какве страховите борбе воде Французи на западном фронту, најбоље се види из овога писма, које је париском „Тану“ упутио један резервни швајцарски капетан, иначе адвокат при Апелационом Суду у Паризу.

„Треба се полако котрљати напријед и мојим људима не треба пријетњом то тражити. Они носе у срцу нешто, што их претвара у хероје. Они хоће да побиједу и побједиће. Мисли понекад на њих; они ти заслужују.

Кад видиш из новина, да смо на тој и тој тачки полако напредовали, знаш ли шта то значи? Да у том једном штампаном реду има силе, одлике и храбрости једне расе; ту је сав дух пожртвовања једног народа; сва морална љепота једне нације. То треба да ти каже, да прије но што су пошли у напад на непријатељске ровове, наши су људи провели четири-пет сати у пакленој ватри; то треба да ти објасни, да су пошли на бајонет под митраљешком ватром, да су се с непријатељем борили прса у прса, да су се њихови уздаси и јавци мијешали с непријатељским зајомгањем, да су пролијевали крв и бацали се одважно смрти у наручја. То, најзад, треба да ти каже нарочито и ово, да се у освојеном рову зачирила надчовјечанска, страховита, и да се чула до неба, несма бесмртне Марсељезе.

Ах, немојте нас жалити, прије треба да нам завидите, ми спасавамо Француску, ми чувамо нашу отаџбину!

Наредба француској војсци

Француска Врховна Команда издала је овог мјесеца свима трупама ову наредбу у којој се врло јасно представља општа војна ситуација.

Наша је побједа сигурна

Француска војска тукла се од прије 7 мјесеци са вољом да побједи. Она треба да се туче од сада са сигурношћу да ће побједити.

I Њемачки губитци

Њемачка војска не може да се увећава ни бројно ни квалитетом. Она је осуђена да бива све мања.

Њихови губитци, подразумјевајући и болеснике, превазилазе већ сада 3 милиона људи.

Њихови су редови исцрпљени. Нема више, у средњу руку, до по 12 официра од каријере на пук, и како њемачка војска има аристократски карактер, она не може регрутовати из трупа нове официре.

Топови њемачки су истрошени. Многе њихове гранате не експлодирају. Наши војници су то искусили.

Њихови регрути који се спремају, имају само по једну пушку на три човјека.

II Њемачка гладује

Њихово снабдијевање ратним материјалом, које је тешко, постаће немогуће; енглеска и француска флота задржавају сваку робу намењену Њемачкој.

Њемачком становништву дају се мали оброци у хљебу, кромпирима, пиву и меду. Доказ за то налази се у писмима која смо нашли код мртвих и заробљеника.

Њемачка је влада у осталом сама то признала, кад је понудила америчкој влади, да ова преко својих њемачких, сигура и француских чиновника, територији снабдијевање храном грађанског становништва. Такав приједлог, који је био одбијан, још никада није учинила једна велика сила.

Њемачка монета изгубила је код неутралних 15 од сто од своје вриједности. Њемачки војници, од почетка шефови систематски варију, које њихова рата, почињу дознавати све те ствари, почињу увиђати да је Њемачка тучена, и да ће

глад довршити пропаст коју је започело наше оружје.

III Њемачки савезници тучени

Турској, савезници Њемачке, пријети опасност у њеној властитој пријестоници од енглеске и француске флоте.

Грчка и Румунија су под оружјем, го-тове да пођу с нама.

Руси су сломили велики офанзивни напад Нијемца и Аустријанаца. Међутим, они су употребили само петину од огромних средстава које им пружа њихово регрутовање.

Срби су отјерали Аустријанце са своје територије, и не даду им да продру у њу.

Њемачке оклопљаче не смију да изађу из свог пристаништа. Што се тиче подводних бродова, наши савезници и ми потопили смо више тих бродова, но што су они торпиљирали трговачких лађа.

Наша је побједа дакле сигурна. Треба само у побједи ићи до краја, не жалећи непријатеља.

IV Њемачка злочинства

Доиста Њемачка не заслужује жаљења. Њена влада је прекршила све уговоре, заузела Белгију, поцијепала своје обавезе спрема те племените земље, огријешила се о ратне законе на суву и на води.

Њемачке трупе су бомбардовале неутврђене вароши, палиле невини села, пушкарале старце и дјецу, силовале жене и дјевојке.

Њемачки подводни бродови потопили су трговачке лађе, чак и оне које нападају неутралним земљама. У белгијским и француским крајевима у које су Нијемци продри, они су приморали, и приморавали још, мајке породица, чији су мужеви војници, да им се подаду и многе од ових несретница затруделе су од њих.

V Мучеништво француских заробљеника

У многим биткама видјели су се Нијемци како пробадају наше рањенике бајонетом, са систематским дивљаштвом. Они наши војници који су заробљени, подвргнути су у Њемачкој једном гнусном режиму дивљаштва и самовоље.

Они умиру од глади: хранили су у јутру жировим тејом, у подне супом, у вече тејом са једним парченцем плеснивог хљеба на петорицу.

VI Сигурна побједа

Шта да се забључи из свега тога? Прво, да треба удвојити енергију да би се добио потпун резултат који ће основати трајан мир у Европи.

Затим, да је боље за француске војнике да умру борећи се, него да падну у руке Нијемца и да умру од глади или од туберкулозе у њиховим затворима.

Пуни поуздања, пођимо из све снаге сигурној побједи, побједи Отаџбине и Републике, побједи Права, Слободе и Цивилизације!

Генерал Жофр.

Очајање у Мађарској.

На дому велике грјешнице, Мађарске, по опису лондонског листа „Морнинг Поста“, влада овакво очајање:

Колика је оскудица хљеба у Мађарској види се по овом писму које је изашло у пештанском листу „Ненсави“: „Читам у вашем листу да се власти свакога дана састају и договарају, ко је крив те нема хљеба, а међутим цијене животним намирницама све су више и више, а брашно се ни за који новац не може добити. Као год у пријестоници тако је исто и у Нађсебену (једна варош у Ерделу). Ми идемо од дуђана до дуђана да бисмо нашли мало брашна, али све узалуд, и има дана када се не може добити ни парчета хљеба. Улице су пуне одрпаних, изгладњелих људи; они чак и не изгледају више као људи већ као сјенке од људи. Прије неки дан један мој познаник наврати у нашу варош; већ три неђте није имао рада а два дана ништа јео. Ја сам се уплашио кад сам га видио. Чим је дошао, тражио је какве било огризине, тек да мало утоли глад. Видио сам сељаке који су ми причали да су сакрили или закопали своје жито. Кад им човјек каже да треба да га донесу у варош, они кажу: „доцније“.

Ово није илустратије ситуацију. Варош је пуна рањених и обогаљених војника, неки без руку, неки без ногу, неки сликани, и њихова појава изазива несклазану утученост гледалаца. Број удовица и сирочади страховито је нарастао, и њихова се биједи не да описати.

Незадовољство тих невољника, који броје на стотине хиљада, неисклазно је велика, јер једна удовица добија само 6 круна мјесечне пензије, сирочад 4 круне, инвалиди 6 круна, итд. Према томе, може се мислити колика је њихова биједица у ово вријеме када је све покупило. Они траже да се сазове Скупштина, и да се донесе нов закон о пензијама војничких удовица и сирочади.

Новине се сваки даном све више баве питањем о закључењу мира, јер то је једини предмет за који се мађарска публика данас интересује. Нема те алузије на мир, која не налази жудних читалаца, и нема тог мира, ма колико срамног, који не би био добро дошао. Тон тих мирољубивих чланака увијек је исти. Народу се казује, на име утјехе, да ће Мађарска бити награђена за огромне жртве које је поднијела да ће се овом пута Аустрија склонити да призна надмоћност Мађарске, и да ће Мађарска бити задовољена тиме што ће јој се признати „народна независност“. У исто вријеме, мржња на Аустрију сваки даном све више појачава. Некадашња вјера у Њемачку почела је већ да ишчезава; само још Хинденбург има „своје вјерне“. Аустрија је још већма омрањута и презрена него прије рата. Врх свега још, сваки се припрема за неизбежан упад Руса у Мађарску. Јуче сам разговарао с једним високим чиновником, који каже да руска офанзива која је прије неколико дана почела у Карпатима, не може бити заустављена. Он мисли, као и многи други с којима сам разговарао, да сада предстоји једна руска најезда јача од свих ранијих, и да је ништа не може спријечити да постигне свој циљ. Он тврди да ће Руси, и ако сада слабо надиру чак и на западу, и у центру, ипак за неколико недеља доприти до Епершеја, а може бити и до Кашаве, и да, ако ова битка која се бије не буде окончана угарском побједом, ништа не може спријечити Русе да се не спусте у угарску равнину.

Новине тврде да број руских трупа које су ослобођене услед пада Пшемисла, не износи више од 80—100.000, али како је Пшемисл пао, нико више не вјерује ни новинама ни званичним саопштењима. На пр., „Пешти Хирлап“, на два дана пред пад тврдиње, писао је да је посада у Пшемислу јача него икада, јер чак смије да прави и испаде. Свијет сматра да су званична саопштења намјерно тако састављена да би га обманула, и ја знам интелигентне људе који су се ријешили да више не читају новине, како би себе поштедили од разочарања. Колико је свијет био одржаван у заблуди, види се по томе што, кад је дошла вијест о паду Пшемисла, нико није хтио у њу вјеровати. Овога пута чак нијесу хтјели вјеровати ни званичним саопштењима. Ја сам чуо људе искуљене пред уредништвима новина гдје говоре: „То је лаж, то је подвала!“ Кад се већ није могло сумњати о паду Пшемисла, људи су плакали као мала дјеца. „Ми морамо увијек бити обманути!“ чуо сам један глас иза мене.

У славу енглеске војске

Њемачка штампа годинама је у Европи стварала неповолно мишљење о енглеској војсци. Она ју је подцијењивала, говорећи о истој са презирањем, као о војсци најамника и авантуриста.

Међутим, овај велики рат побио је и ту ъемачку лаж.

Талијански лист *Giornale del Mattino* пише:

„Није таква ова нова војска коју је спремио Лорд Киченер. Милиони људи који су се уписали у војску ових посљедних шест мјесеци, напротив, састављени су од најбољих елемената што их може дати британско друштво. Не само што су официри прави џентлмени и из најбољих породица Уједињене Краљевине, него је и велики дио простих војника и подофицира исте категорије: младићи који су потекли из оружја из осјећања дужности и патриотизма; младићи који потпуно знају какве ће се од њих жртве тражити, и за какве ће се идеале борити; младићи средњеваљашани и паланчани који су напустили своје тек започете каријере у банкама, трговинама и индустријама, и који се одричу удобности које им даје миран и срећан живот јер осјећају да је њихова дужност према своме народу, према образованоме свијету и према својој савјести, да зграбе пушку и боре

се да генерацијама које долазе обезбиједи ону исту слободу, ону исту народну славу, коју су сами наслиједили од својих отаца. И заједно са овима ће се тући и они сурови синови Скотландије и хробрни и добри ирландски брђани.“

Енглези за Русију

Већи дио угледних органа енглеског јавног мишљења отворено брани права Русије на Цариград и Дарданеле.

Осјећајући неодложну потребу за споразум савезника о основним принципима, који ваља да буду основа новог уговора о миру, енглески листови су увјерени да имају свега три питања због којих би могли доћи до неспоразума. То су питања: о будућој Русији, о судбини Пољске и о Цариграду. Од та три питања, прије свега, издвајају друго питање. Са њихове тачке гледишта, то питање не може довести ни до каквог спора. „Русија је, несумњиво, заинтересована о Пољској. Она према Пољској има један изузетни положај, према којем се морамо држати са поштовањем. Пољско питање, у суштини својој, питање је руске унутрашње политике. Пољска је једна врста руске Ирске.“

Издвојивши на тај начин друго питање, енглески листови обраћају своју пажњу првом и трећем: питању о будућој Русији и о судбини Цариграда. Питање о будућности Русије — то је оно старо питање о „руској опасности“. Они потанко излажу дипломатску историју XIX вијека, објашњавају неоснованост „инстинктивне бојазни Енглеске“ од руске агресивности. Оштро осуђују политику Енглеске која је била доведена до Кримског Рата. Сликају се бојећи Русије, Енглеска је помогла Турску у рату с руском царевином. Ватим је Енглеска примила на себе одговорност не само за Кримски Рат и за руско-турски из 1877 г. него и за гоњење и покољ Хришћана који су у Турској вршени у току многих десетина година.“ Ово је крајњи резултат до којег енглески листови долазе проучавањем дипломатске историје: „Борећи се у прошлости против Русије, Енглеска није бранила своје интересе и неприкосновеност Индије, него је радила за добро и корист Њемачке и Аустрије. Антируска политика Енглеске и антиенглеска политика Русије стваране су, у почетку, под утицајем Париза, а последице тога — Берлина и Беча. То зна сваки који је ма и површно проучавао дипломатску историју. Вјековни антагонизам Енглеске и Русије подржавао је прво Наполеон, а затим Бизмарк и његови наслједници. Руска опасност, руска агресивност и упорна жеља да захвати Индију — све су то само производи фантазије.“ Русија не може бити агресивна ни по свом националном карактеру ни по својим унутрашњим приликама. „Русија је имала Петра Великог, али не и Наполеона, који тешко да ће се кад и појавити у Русији.“

Умиравши своје читаоце од ображеног страха због „руске опасности“, енглески листови приступају разматрању трећег питања о Цариграду. Они предочавају велике тешкоће, везане са одбраном Цариграда. Они тврде да се Русија, узевши Цариград, не само неће појачати, него да ће, на против, само још више појачати своју посвећеност себи, јер ће владање Цариградом учинити да Русија постане још пажљивија и мирољубивија. „Русија не тражи Цариград ради агресивне политике, већ једино ради своје одбране.“

„Има — пишу даље — много пројеката о судбини Цариграда и Дарданела последице прогонства Турака. Једни предлажу да се Цариград уступи Русији; други би хтјели да га виде у рукама ма које мале државе, на примјер Бугарске, или да га подијеле међу двије државе: једној да се да сјеверна а другој јужна страна Дарданела; а трећи, опет предлажу да га неутралишу на овај или онај начин. Цариград је значајан за Русију због тога, што он служи за улазак у њен дом, јер онај који има Цариград може Русију напасти из Црног Мора. На тај би начин Русија наставила са својим главним противницима борбу за Дарданеле у случају ако би они били уступљени ма којој малој држави, или неколиким као кондоминијум, или ако буду неутрализовани.“

Борба за Дарданеле и Цариград свршиће се дефинитивно само у једном случају: ако припадну којој великој и снажној држави. То је једно једино ријешење питања, а једина држава која има основаних претензија и на Цариград и на Дарданеле — *несумњиво је Русија*“.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз, 15. априла. Сјеверно од Ипра наставља се напредовање француских и британских трупа. Нијемци су претрпјели велике губитке; избројено је више од 600 њемачких љешева на једном самом мјесту у близини канала. Нијемци су оставили у рукама Француза више заробљеника, међу којима више официра, 6 митраљеза, 2 справе за бацање бомба и много материјала.

На Хо-ле-Мез, на фронту Епаржа, Сен-Ремиа и колонских шанчева, њемачки напади су потпуно одбијени. Французи су прешли у офанзиву и задобили око 1 километар терена, нанијевши непријатељу велике губитке. Уништена је једна њемачка батерија. Само на једном једином мјесту нађено је око 1000 њемачких љешева.

Врх Хартмансвилера, Французи, пошто су заузели главицу, напредовали су и спуштају се на источне косе. (Радиотел. извј.)

Париз, 15. априла. У току искрцавања које је извршено 12 о. мј. од стране савезничких трупа на обје обале Дарданела, француске трупе, пјешадија и артиљерија, биле су нарочито одређене да оперишу против Кумкалеа на азијској обали. Овај задатак је извршен са потпуним успјехом. Уз помоћ топова француске флоте и под непријатељском ватром наше трупе заузеле су једно село, и ако су Турци извршили 7 противнапада уз помоћ тешке артиљерије. Заробили смо 500 војника; непријатељски губитци изгледају велики. Наставља се опште искрцавање савезничких трупа под повољним условима. (Хавас.)

Петроград, 15. априла. Цар је јутрос стигао у Одесу.

Петроград, 15. априла. Главни Штаб кавкаске војске јавља, да су руске трупе 13. априла заузеле више важних тачака у Олтинском правцу на турском земљишту.

Рим, 16. априла. „Idea Nazionale“ каже, да долазак у Рим Маркиза Титонија стоји у вези са активношћу дипломатском ових посљедњих дана. Тврди се, да ће скоро допутовати и амбасадор Империјали. Данас је Титони имао састанак са Сонином.

Ноћас је водморска лађа аустријска *U 6* торпедовала на 20 миља од обале Св. Марија ди Лука француску оклопачу „Леон Гамбета“. Вода је ушла у машину. „Гамбета“ се нагнуло на десни бок и потонуло је. Италијанске лађе су сасале 100

мрнара. По вијестима из Бриндиџија, „Гамбета“ се насукао тек да се сасе, али је скоро цио иод водом.

Из Лондона јављају да је садашња борба у Фландрији једна од најјачих овог рата. Напади њемачки се настављају, а најжешћи су нарочито противу белгијских трупа. Нијемци шиљу појачања на цио западни фронт.

Огорчена битка се наставља на сјеверо-истоку од Ипра. Нијемци су заузели Св. Јулијен одбивши канадске трупе. Нападају на истоку од Ипра.

Један енглески авијатичар бомбардовао је, и оштетио станицу у Куртреју.

Врх Хартмансвилер Коф, који су јуче били изгубили, заузели су Французи поново вечерас.

Руска флота је поновила бомбардовање Босфора са успјехом противу више утврђења и противу турских ратних лађа. Оклопача „Тургут“ морала се повући. Експедициони корпус под командом генерала Хамилтона искрцај је јуче на разним тачкама Галипољског Полуострва. (Нарочити извјештај.)

Рим, 16. априла. Торпедирање француске оклопаче „Леон Гамбета“ од стране аустријског подморског брода у италијанским водама код Луке изазвало је велику сензацију. Сав Рим изразио је своје жаљење француском амбасадору Бареру. 108 морнара је спасено, а 704 је погинуло. (Нар. извјештај.)

Нијемци хвале француску артиљерију

„Келнише Цајтунг“ објављује подуже писмо једног њемачког војника. Из њега видимо овај одломак о француској артиљерији:

„За посљедње три недеље морали смо сваког дана издржавати огорчене борбе. Французи неуморно врше јурише, показујући том приликом нечувене примјере храбрости. Њихови јуриши често нам личе на напоре изнебуљених. Стотине изгинулих остају између њихових и наших ровова, али тек се заврши јуриш, а француска артиљерија опет почне свој концерат. И још какав концерат!“

Апсолутно је немогуће описати француску артиљеријску палбу. Остати под њом неколико минута, мени се чини, најгоре је што се може иком догодити у рату. За све вријеме њихове палбе морамо лежати прибавени у дну ровова. Њихова је ватра потпуно разорна, јер се последице ње наши положаји претварају у безобличну масу, јер је немогуће, последице тога, утврдити гдје су биле траншеје а гдје што друго.

Ради самоодбране морамо копати подземне галерије, у дубини од 3 до 4 метра, и остајати у њима догод бјесни француска топовска ватра. Али и то се показало као недовољна одбрана, јер је и њих рушила и затрпавала француска артиљерија“.

Дневник

Санитарне мјере. Опасност од заразних болести, које није тешко унијети саобраћајем и у саму Пријестоницу, навела је Управу Цетињске Општине, да предузме најопсежније мјере у погледу чистоће. Наредено је свима јавним локалима да се окрече и да се стално дезинфикују. Било је неких радња, које су својом нечистоћом управу постале кужне. Не штедећи њихове власнике ни најмање, Управа Општине затворила их је. Ову одлучност Општинске Управе, која је исто толико умјесна колико и корисна, поздрављамо с највећом похвалом.

„Неутралност“ Арбаније. Јуче су Арбанаси код села Деригњата испод Скадра пуцали на италијански пароброд „Јоланду“ кад је Божаном ишао од Скадра. На пароброду је било Црногораца. Смртних случајева није било.

Нађен револвер. 14. априла 1915. год. нађен је на улици на Цетињу један револвер; његов власник нека се јави у хотелу „Балкан“ на Цетињу.